

Britse krijgsmacht uit de pas?

dr. M.F.J. Houben – majoor der mariniers*

De Britten zijn trots op hun krijgsmacht. Een ruime meerderheid van het Britse publiek heeft een positief beeld van de krijgsmacht en is er van overtuigd dat die tot de beste in de wereld behoort. Toch gaat het – te oordelen naar enkele recent verschenen rapporten – niet goed met de Britse krijgsmacht. *Overstretch* en *underresourcing* zijn een feit, ontevredenheid leidt tot een groot verloop onder het personeel en werving en behoud van specialisten verloopt op z'n minst moeizaam.

Enkele publicaties die de aandacht hebben getrokken (te vinden op internet): de Dimpleby-lezing door generaal Sir Michael Jackson waarin hij ingaat op de 'Verdediging van het Koninkrijk'; de voordracht van generaal Sir Richard Dannatt waarin hij 'a generation of conflict' voorspelt; het rapport van voormalig BBC-directeur Tony Hall over de *media-handling* door het Ministerie van Defensie rond de gijzeling van het Britse *boarding team* in Iran in maart 2007; het verslag van de defensiecommissie van het House of Commons, *UK land operations in Iraq 2007* en ten slotte het pamflet *Out of Step. The case for change in the British armed forces* door de Londense denktank Demos.

Deze rapporten convergeren niet in één bepaalde positie of gedachtespoor, maar er bestaat wel overeenstemming over de noodzaak van fundamentele verandering. De Britse krijgsmacht ligt niet alleen budgettair onder vuur – ongeveer 15 miljard pond bezuinigen in de komende jaren – ook de belangrijkste operationele concepten en wapensystemen worden ter discussie gesteld. Hieronder enkele van de meer opvallende suggesties voor veranderingen.

Het nut van expeditionair optreden

De traditionele Britse voorkeur bij militair optreden laat zich kernachtig samenvatten als: *go first, go fast, go home*. Robuust naar binnen, stabiliseren en wegwezen. Niet blijven hangen en het gevaar lopen in een moeras vast te komen zitten. De onderzoekers van Demos constateren dat expeditionair optreden organisatorisch veel complexer is dan tot nog toe aangenomen in de defensieplanning en dat de bijdrage van die expeditionaire operaties aan de veiligheid van het VK betwistbaar is.

De Britten spreken over een verschuiving van *wars of necessity* naar *wars of contested choice*. Het is voor het Britse publiek onvoldoende duidelijk welke relatie bestaat tussen de operaties in Irak en Afghanistan en de veiligheid thuis en waarom 'we' in Afghanistan actief zijn.

Ook tonen de operaties in Irak en Afghanistan duidelijk aan dat een *go first and go fast* aanpak moet worden aangevuld met de bereidheid en een structuur die een *go strong and go long* benadering ondersteunen. En een dergelijke aanpak is niet nieuw. Zo is de Britse krijgsmacht al 38 jaar in Noord-Ierland actief, veertien jaar in Bosnië en zeven in Kosovo. Generaal Jackson: 'what we cannot do is cut and run on these strategic campaigns before it is right to do so'.

Rond het strategisch concept 'expeditionair optreden' zoemen derhalve drie problemen: nut en noodzaak er van worden betwist in een heftig publiek debat; de operaties zelf blijken moeilijker en langduriger dan Defensie zelf planmatig had aangenomen, en het Britse publiek ziet of herkent onvoldoende de koppeling tussen onveiligheid in Irak of Afghanistan en veiligheid in de straten van Londen.

* Op deze plaats vindt u afwisselend een bijdrage van kolonel (KL) Frans Matser en majoor der mariniers Marc Houben.

Over beheer en bestuur van de defensieorganisatie

Uit de genoemde documenten blijkt een grote onvrede over de wijze waarop de defensieorganisatie wordt bestuurd. 'De grootste vijand voor de krijgsmacht is het ministerie van Defensie' riep *The Guardian* recent. Het is de rol van het ministerie om de politieke doelstellingen te vertalen in militair vermogen en operaties. Het departement is enerzijds een *department of state* en anderzijds een militair hoofdkwartier. Die twee gedaanten zijn *uneasy bedfellows*, aldus sommigen. Het civiele bestuur van het departement wordt een gebrek aan effectiviteit verweten (onder meer op het gebied van verwerving en instandhouding van materieel) en de bevelhebbers zijn dermate diep het paarse bestuur ingezogen dat zij nagenoeg onzichtbaar zijn geworden. Er is een duidelijke roep om effectiever (civiel) bestuur en zichtbaarder *uniformed leadership* met duidelijke bevelslijnen en een heldere afbakening van verantwoordelijkheden. Britse bevelhebbers zijn wel verantwoordelijk, maar die verantwoordelijkheid gaat niet gepaard met voldoende bestuurlijke armslag.

Een publiek debat?

De samenstelling en inrichting van de Britse krijgsmacht is grotendeels gebaseerd op het *Strategic Defence Review* van 1998. Deze mentale en politieke exercitie is onder leiding van defensie-minister Robertson uitgevoerd. En hoewel in 2001 een hoofdstuk aan het SDR is toegevoegd, bestaat er brede overeenstemming dat een fundamentele herziening nodig is waarbij taken, middelen, budget en prioriteiten voor de Britse krijgsmacht tegen het licht worden gehouden. Een behoedzaam strategisch oordeel is nodig, geen tactische reactie.

Interessant zijn de opvattingen over de inrichting van zo'n proces. Een dergelijk debat mag niet in een kamer zonder ramen worden gevoerd door het traditioneel gesloten *defence establishment*. Traditioneel, want het Britse defensiebeleid wordt in de regel uit het zicht van journalisten en academici bedacht en opgeschreven. Een brede en transparante maatschappelijke discussie is nodig, waarbij de *service chiefs* een aanjagende en zichtbare rol in de discussie dienen te vervullen. Een dergelijk open en toegankelijk debat dient een tweeledig doel. Ten eerste dient de discussie uit te monden in een Nationale Veiligheidsstrategie, gecoördineerd, aangestuurd en bewaakt vanuit het kabinet van de Prime Minister. Ten tweede heeft het debat ook een belangrijke publieke functie, namelijk meer maatschappelijk begrip kweken voor de complexe missies die de krijgsmacht uitvoert, de bijdrage die de krijgsmacht daarmee levert aan de nationale veiligheid en de risico's die militairen daarbij lopen ten behoeve van de natie.

Hoewel de professionaliteit van de Britse krijgsmacht niet ter discussie staat, lijkt een herbezinning op middelen, rollen en prioriteiten aanstaande. In dat debat zal het thema internationale samenwerking nadrukkelijk aan de orde komen. Daar kunnen wij ons voordeel mee doen. Enerzijds door met onze Britse collega's mee te denken, anderzijds door nieuwe mogelijkheden voor samenwerking te identificeren en, waar mogelijk en wenselijk, die ook in te vullen. In ieder geval reden genoeg om de professionele band met de Britten te koesteren en waar mogelijk aan te halen. ■